

LADIK KATALIN

Sten

1977. április 30. és május 1. életem sorsfordító napjai közé tartoznak. Ekkor szerepeltem először egy nagyon jelentős nemzetközi hangköltészeti és performansz-fesztiválon, a *Tekst in Geluid (Text in Sound)* című rendezvényen. Ez az esemény Amszterdamban, a Stedelijk Múzeumban zajlott. Fel sem tudtam ocsúdni a meglepetéstől és a megtiszteltetéstől, hogy olyan nagyra becsült és sikeres művészekkel együtt mutatkozhatom be, mint például François Dufrêne, Bob Cobbing, Gerhard Rühm, Bernard Heidsieck, Henri Chopin, Sten Hanson, Franz Mon stb.

Később megtudtam, hogy a meghívást az 1976-ban megjelent *phonopoetica* című, hangkölteményeket tartalmazó hanglemezem alapján kaptam. Henri Chopin később megjelent kötetében felemelő kritikát írt a hanglemezem, valamint az amszterdami bemutatkozásom kapcsán a *Poésie sonore internationale* című könyvében (Jean-Michel Place Éditeur, Paris, 1979, 44, 254).

Néhány művésszel közvetlen baráti kapcsolat alakult ki: sétáltunk Amszterdam utcáin, megtapasztaltuk a város változó időjárását, élveztük a holland királynő születésnapján érezhető, emelkedett hangulatot – egyszóval, emlékezetes élményben és baráti eszmecsereben volt részem Sten Hansonnal, Bob Cobbinggal és másokkal. Különösen emlékezetes volt számomra a Sten Hansonnal folytatott beszélgetés, aki abban az időben Stockholmban a Fylkingen kísérleti zenei és művészeti központ egyik irányadó tagja volt (Fylkingen Centre for Experimental Music and Art in Stockholm). Sten Hanson nemcsak zeneszerző, intermédiá-művész, de költő is volt egyszermind. Azt vallotta önmagáról és művészetéről, hogy a hangköltészet jelenti számára a „hazatérést” a költészetbe, visszatérést a kimondott szó, a ritmus, a nyelv, a rítusok és a varázslás világába. Szerinte mindez az ősi, az igazán hagyományos költészet szerepét tölti be, melynek révén ismét kapcsolatot lehet teremteni a publikummal, miként az ősi időkben. Az évszázadok óta írott formában terjedő verset metaforákkal, speciális formákkal terheltek meg, amelyek megnehezítették a költészet lényegének befogadását. Sten Hanson gondolatait nagyon magaménak éreztem, hiszen én is hasonlóan fogalmaztam meg ars poeticámat. Nagy hatást gyakoroltak rám a Fylkingen Studióban alkotott művei, melyekben a nyelvi szerkezetek szintetizálására törekedett. Azt mondta az elhangzott művekkel kapcsolatban, hogy tanulmányozta más népek beszélt nyelvének hangzását és fizikai természetét.

Amszterdami sikeres bemutatkozásom után megszaporodtak a nemzetközi hang- és vizuális költészeti, valamint performanszfesztiválokra szóló meghívások. Ezekben a rendezvényeken újra találkoztam a holland városban megismert művészekkel, de Sten Hansonnal többé nem volt alkalmam élőben folytatni

eszmecserénket. Reméltem, hogy első svédországi szereplésem híre a Göteborgi Könyvvásáron 2015-ben eljut hozzá valamilyen anygali nyelven, oda, messzire, ahol kedvére tanulmányozhatja a magyar nyelv hangzását és anygali természetét.

1977. április 30-án a *Tekst in geluid* nemzetközi hangköltészeti és performanszfesztiválon a következő művészek mutatkoztak be legújabb műveikkel:

Tri ExVoco, Ilmar Laaban; JGJGJG (Lawrence Upton, P.C. Fencott, Cris Cheek); Franz Mon; Owen Sound (Steven Smith, Michael Dean, Richard Truhlar); François Dufrêne; Arrigo Lora-Totino & Sergio Cena; Sten Hanson: *The hermetic back poem, The Martyrs*, Au 1970; Bob Cobbing & abAna; Herman Damen

Május 1-jén, vasárnap (a holland királynő születésnapján) pedig a következők:

Gerhard Rühm; Lily Greenham; Bernard Heidsieck; Ladik Katalin; Henri Chopin; Tom Leonard; Geoffrey Cook; Greta Monach